

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Udrag fra LÆRDOMS LYSTGAARD ELLER ADSKILLIGE DISCURSER TREDIE PART

Citation: Falster, Christian: "Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor", i Falster, Christian: *Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor*, udg. af JØRGEN OLRIK , 1919-20, s. 108. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-falster03-shoot-idm140486188204416.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor

Men hvis den synes nogen at svækkes og at vanslægte fra sin naturlige Frugtbarhed, da lad ham komme i Hu, at Fejlen ligger hos den menneskelige Røgt, ikke hos Naturen, som *Columella* med Rette minder om, hvilken slutter 2. Bogs 1. Capitel med disse Ord: *Altsaa ikke som Følge af Udmattelse, som de fleste have troet, eller Alderdom, men ved vor egen Dovenskab gøre vore Pløjemarken os mindre rigeligt Fyldest s)*. *Bjærgværkerne* paa spansk Grund nævner i sin Tid *Cato* hos *Gellium* t) som de rigeste af alle. Ikke heller er det troligt, at disse Sølv-Kilder ere udtørrede; men det er ved Lov forbudt at trænge Ind i den spanske Jords Dybder, siden *America* synes at yde en bekvemmeligere Indkomst. At *Bjærgene, Ætna, Parnassus, Olympus* efterhaanden synke sammen, vil *Ælianus* u) godtgøre ved gamle *Sømænds Vidnesbyrd*; men imod ham sætter jeg hint Ord af *Seneca* v): *At Ætna fortæres og efterhaanden synker sammen, slutter man 109 deraf, at det (nemlig: fordem) plejede at vise sig noget længere borte for de Søfarende, Men dette kan indtræffe, ikke fordi Bjærgets Højde er sunken, men fordi Ilden er svunden ind og blusser mindre voldsom og rundelig; af samme Grund er ogsaa Røgen senfærdigere om Dagen.* - At *Menneskeslægten* i nogen Del er gaaet tilbage, kan jeg ikke se. Sikkert gøre de Folk sig ilde fortjente af den naturlige menneskelige *Forstand*, som mene, at denne af Naturen var givet de gamle Dødelige fornærmeligere end os, efter de yngre *Stoïkeres* Maner hos *Sextum Empiricum* x): *Af de yngre Stoïkere sige adskillige, at de første Mennesker i Forstand have været langt ypperligere end de nuværende.* - - Men lad disse høre *Pliniu* y): *Jeg er af dem, som holde meget af de Gamle, men dog ser jeg ikke, som visse Folk, ned paa vore Dages Gemytter. Thi Naturen er ikke saa at sige træt og aflagt, saa at den ikke længer kan avle noget prisværdigt.* - Man har troet, at den menneskelige *Krop* i fordums Dage var større og længere; men de Folk synes mig sandelig at have liden *Forstand*, som med *Homero* dømme om de Gamles *Legemshøjde* efter *Orestis* *Krop*, der maalte tolv Fod og en Fjerdepart, eller syv Alen, i Længden (om man tør tro *Herodoto* æ)); thi enhver Alder har frembragt saavel store Kæmper som smaa Dværge, begge Dele som Naturens gækkelige *Tilsyneladelser*, ikke som dens almindelige og dagligdags *Mesterstykker*. Kort sagt: vi *Efterkommere* fødes ikke til Verden senfærdigere end hine Gamle, ikke hellere dø vi hastigere eller kæmpe mere med *Sygdomme* og *Svagheder*, 110 undtagen dem, som vi selv med egen Haand forvolde os. - *Havet* bringer sandelig ikke os mindre *Velgerninger* end vore *Forfædre*, ikke færre *Fiske*, ikke ringere *Perler*. - Med eet Ord: de, som klage over Naturens *Alderdom*, synes mig ligesaa utaalelige som hine klynkende *Mandslinger*, der skænde paa de *Tiders Daarligheder*, i hvilke vi leve, medens de selv burde staa til Rette for de samme *Tider*, som de gøre *daarlige*. Naturen har altid været, er og vil altid, saa længe den er til, forblive sund og beredvillig til at gøre vel; enhver *Tidsalder* har altid været, er og vil altid blive god; *Menneskekønnet* har altid været, er og vil altid, saalænge det er til, blive slet og fordærvet.«